

PHIẾU HỌC TẬP

LỊCH SỬ VÀ ĐỊA LÍ – TUẦN 23

LỊCH SỬ: VĂN HỌC VÀ KHOA HỌC THỜI HẬU LÊ

BÀI 19

VĂN HỌC VÀ KHOA HỌC THỜI HẬU LÊ

Ở thời Hậu Lê, văn học chữ Hán⁽¹⁾ chiếm ưu thế. Tuy vậy, văn học chữ Nôm⁽²⁾ vẫn không ngừng phát triển. Lê Thánh Tông, Nguyễn Trãi là những người có nhiều tác phẩm sáng tác bằng chữ Nôm. *Quốc âm thi tập* của Nguyễn Trãi và *Hồng Đức quốc âm thi tập* của Lê Thánh Tông là hai trong những tập thơ Nôm xưa nhất và có giá trị còn lưu truyền đến ngày nay.

Nhiều tác phẩm văn học phản ánh khí phách anh hùng và niềm tự hào chân chính của dân tộc, như *Bình Ngô đại cáo* của Nguyễn Trãi hoặc các bài thơ của Nguyễn Mộng Tuân, Lê Thánh Tông....

Ngoài ra còn có những tác phẩm ca ngợi nhà Hậu Lê, đề cao và ca ngợi công đức của nhà vua. Tiêu biểu trong số này là các tác phẩm của hội Tao đàn do vua Lê Thánh Tông sáng lập.

Tuy nhiên, còn phải kể đến nhiều tác phẩm của một số tác giả nói lên tâm sự của những người muốn đem tài năng, trí tuệ ra giúp ích cho nước, cho dân nhưng lại bị một số quan lại ghen ghét, vu oan. *Ức Trai thi tập* của Nguyễn Trãi là một trong những tác phẩm đó. Ngoài ra còn có thơ của Lý Tử Tấn, Nguyễn Húc....

Nguyễn Trãi

(1) *Chữ Hán* là chữ viết của người Trung Quốc.

(2) *Chữ Nôm* là chữ do người Việt sáng tạo dựa trên hình dạng chữ Hán.

– Trong giai đoạn này có những nhà thơ, nhà văn tiêu biểu nào ?

Khoa học dưới thời Hậu Lê cũng đạt được những thành tựu đáng kể. Bộ *Đại Việt sử ký toàn thư* của Ngô Sĩ Liên là bộ sách ghi lại lịch sử nước ta từ thời Hùng Vương đến đầu thời Hậu Lê. Đây là một trong những bộ sử xưa nhất còn lưu lại đến ngày nay. Nguyễn Trãi cũng là một trong những nhà sử học. Bộ *Lam Sơn thực lục*, tương truyền là của ông, đã ghi lại một cách rõ ràng, đầy đủ toàn bộ diễn biến của khởi nghĩa Lam Sơn.

Về địa lí, tác phẩm *Dư địa chí* của Nguyễn Trãi đã xác định rõ lãnh thổ quốc gia, nêu lên những tài nguyên, sản phẩm phong phú của đất nước và một số phong tục tập quán của nhân dân ta.

– Em hãy lấy một số dẫn chứng để nêu rõ Nguyễn Trãi là nhà văn, nhà khoa học lớn dưới thời Hậu Lê.

Trên các lĩnh vực khoa học khác như y học, toán học, thời Hậu Lê cũng đạt được những thành tựu mới. Lương Thế Vinh đã tập hợp những kiến thức toán học đương thời để soạn cuốn *Đại thành toán pháp*.

Dưới thời Hậu Lê (thế kỉ XV), văn học và khoa học của nước ta đã đạt được những thành tựu đáng kể. Nguyễn Trãi và Lê Thánh Tông là những tác giả tiêu biểu trong thời kì đó.

CÂU HỎI

1. Hãy kể tên các tác giả tiêu biểu của văn học thời Hậu Lê.
2. Em hãy nêu tên các tác giả của các công trình khoa học tiêu biểu ở thời Hậu Lê.
3. Vì sao có thể coi Nguyễn Trãi, Lê Thánh Tông là những nhà văn hoá tiêu biểu cho giai đoạn này ?

Đọc bài 19 – SGK Lịch sử và Địa lí trang 51; 52 và trả lời các câu hỏi sau:

1. Thời Hậu Lê, văn học viết bằng loại chữ nào chiếm ưu thế?

- A. Chữ Hán
- B. Chữ Quốc Ngữ
- C. Chữ Nôm
- D. Chữ La Tinh

2. Trong giai đoạn này có những nhà thơ, nhà văn tiêu biểu nào?

- A. Lý Thường Kiệt
- B. Nguyễn Trãi
- C. Lê Thánh Tông
- D. Trần Hưng Đạo

3. Cuốn “Đại hành toán pháp” của Lương Thế Vinh là công trình khoa học của lĩnh vực nào?

- A. Toán học
- B. Lịch sử
- C. Địa lí
- D. Văn học

4. Bộ Đại Việt sử kí toàn thư của Ngô Sĩ Liên, Lam Sơn thực lục của Nguyễn Trãi là công trình khoa học của lĩnh vực nào?

- A. Toán học
- B. Lịch sử
- C. Địa lí
- D. Văn học

5. Tác phẩm Dư địa chí của Nguyễn Trãi là công trình khoa học của lĩnh vực nào?

- A. Toán học
- B. Lịch sử
- C. Địa lí
- D. Văn học

BÀI 20

HOẠT ĐỘNG SẢN XUẤT CỦA NGƯỜI DÂN Ở ĐỒNG BẰNG NAM BỘ (Tiếp theo)

3. Vùng công nghiệp phát triển mạnh nhất nước ta

Nhờ có nguồn nguyên liệu và lao động, lại được đầu tư xây dựng nhiều nhà máy nên đồng bằng Nam Bộ đã trở thành vùng có ngành công nghiệp

Hình 4. Sản xuất linh kiện máy tính điện tử

Hình 5. Dây chuyền sản xuất bột ngọt

Hình 6. Chế biến hạt điều xuất khẩu

Hình 7. Phân xưởng cán đồng

Hình 8. Nhà máy đạm Phú Mỹ

– Quan sát các hình trên, kể tên các sản phẩm công nghiệp của đồng bằng Nam Bộ.

4. Chợ nổi trên sông

Chợ nổi trên sông là nét độc đáo của đồng bằng sông Cửu Long, nổi tiếng ở đây là các chợ Cái Răng, Phong Điền (Cần Thơ), Phụng Hiệp (Hậu Giang).

Hình 9. Chợ nổi trên sông ở Cần Thơ

– Quan sát hình 9, em hãy mô tả về chợ nổi trên sông.

Chợ nổi thường họp ở những đoạn sông thuận tiện cho việc gặp gỡ của xuồng, ghe từ nhiều nơi đổ về. Ở các chợ nổi, ngay từ sáng sớm việc mua bán đã diễn ra tấp nập. Mọi thứ hàng hoá như rau quả, thịt, cá, quần áo,... đều có thể mua bán trên xuồng, ghe.

Đồng bằng Nam Bộ là nơi có công nghiệp phát triển nhất nước ta. Những ngành công nghiệp nổi tiếng là khai thác dầu khí, chế biến lương thực, thực phẩm, hoá chất, cơ khí, điện tử, dệt may. Chợ nổi trên sông là một nét độc đáo của đồng bằng sông Cửu Long.

CÂU HỎI

1. Nêu dẫn chứng cho thấy đồng bằng Nam Bộ có công nghiệp phát triển nhất nước ta.
2. Hãy mô tả chợ nổi trên sông ở đồng bằng Nam Bộ.
3. Sưu tầm tranh ảnh về sản xuất công nghiệp, chợ nổi trên sông ở đồng bằng Nam Bộ.

Độc bài 20 – SGK Lịch sử và Địa lí trang 124; 125; 126 và trả lời các câu hỏi sau:

1. Ngành công nghiệp phát triển mạnh nhất nước ta thuộc vùng nào?

- A. Đồng bằng Nam Bộ
- B. Đồng bằng Bắc Bộ
- C. Tây Nguyên
- D. Trung du Bắc Bộ

2. Quan sát các hình sau và cho biết các ngành công nghiệp nổi tiếng ở đồng bằng Nam Bộ là?

- A. Khai thác dầu khí.
- B. Sản xuất điện, hóa chất, phân bón, cao su.
- C. Chế biến lương thực, thực phẩm, dệt, may mặc.
- D. Cả ba ý trên đều đúng

3. Chợ ở đồng bằng Nam Bộ có nét gì độc đáo mà các vùng khác không có?

- A. Chợ phiên
- B. Chợ dành riêng cho người Kinh
- C. Chợ nổi trên sông
- D. Chợ Long Biên

4. Các hoạt động nào diễn ra trong “Chợ nổi” ở đồng bằng Nam Bộ?

- A. Mua bán hàng hóa.
- B. Nơi gặp gỡ của xuồng, ghe.
- C. Cả người mua lẫn người bán đều dùng thuyền ghe làm phương tiện vận tải và di chuyển.
- D. Cả ba câu trên đều đúng

5. Các em hãy liệt kê các “Chợ nổi” nổi tiếng ở đồng bằng sông Cửu Long:

.....
.....